

ที่ อบ ๐๐๓๒.๐๑๓/ว๒๖๐๕

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี
ถนนพรหมเทพ อบ ๓๔๐๐๐

๑๗ มีนาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอแจ้งแนวทางการให้บริการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และการแพทย์ผสมผสาน ในสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ เพื่อป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19))

เรียน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์, ผู้อำนวยการโรงพยาบาลทั่วไป ทุกแห่ง,
ผู้อำนวยการโรงพยาบาลชุมชน ทุกแห่ง และสาธารณสุขอำเภอ ทุกอำเภอ

อ้างถึง หนังสือสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี ที่ อบ ๐๐๓๒.๐๑๓/ว ๔๘๕๕
ลงวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๖๓

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน (ฉบับที่ ๑๕, ๑๖) จำนวน ๑ ชุด
๒. สำเนาประกาศกรมการแพทย์แผนไทยฯ จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี ได้แจ้งแนวทางการให้บริการแพทย์แผนไทย ในสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ เพื่อป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)) พ.ศ.๒๕๖๓ ของกระทรวงสาธารณสุขให้สถานบริการสาธารณสุขของรัฐใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน นั้น

ในการนี้ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี จึงขอแจ้งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ (ฉบับที่ ๑๕) และ (ฉบับที่ ๑๖) เพื่อเป็นการระชับและยกระดับ บรรดามาตรการต่าง ๆ ที่จำเป็น เพื่อเข้าแก้ไขสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างทันทั่วทั้งที่เพื่อป้องกันมิให้เกิดการระบาดของลูกกลามเป็นวงกว้างต่อไป (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑) และแนวทางการให้บริการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และการแพทย์ผสมผสาน ในสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ เพื่อป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)) ให้สถานบริการสาธารณสุขของรัฐใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน สามารถให้บริการการแพทย์แผนไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปลอดภัย และเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันต่อไป รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณา และแจ้งผู้เกี่ยวข้องดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสาโรช สมชอบ)

นายแพทย์เชี่ยวชาญ(ด้านเวชกรรมป้องกัน)

ปฏิบัติราชการแทนนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี

กลุ่มงานการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

โทร.๐-๔๕๒๖-๒๖๙๒ ต่อ ๒๑๐๑

ผู้ประสานงาน : วรางคณา สายธนู ๐๘๘ - ๕๘๔๓๓๗๐

ประกาศกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
เรื่อง แนวทางการให้บริการการแพทย์แผนไทย
ในสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ เพื่อป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โรคโควิด 19
(Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)) พ.ศ. ๒๕๖๓ (ฉบับที่ ๒)

ตามที่ได้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษา ข้อกำหนด ออกตามความในมาตรา ๙ แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ (ฉบับที่ ๑๐) วันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๓ ลงนามโดยนายกรัฐมนตรี มีผลตั้งแต่วันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๓ เป็นต้นไป นั้น

โดยที่สมควรผ่อนคลายนโยบายแนวทางการให้บริการการแพทย์แผนไทยในสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ เพื่อป้องกันควบคุมโรค ลดความเสี่ยงการแพร่กระจายของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19) ต่อเนื่อง จากที่ดำเนินการมาก่อนแล้ว ทั้งนี้ ยังคงต้องปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคตามมาตรฐานสากลอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะการสวมหน้ากากอนามัยหรือหน้ากากผ้า การเว้นระยะทางสังคม และหลีกเลี่ยงการเดินทางไปใน พื้นที่เสี่ยงต่อการระบาดของเชื้อโรค

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๒ (๔) กำหนด พัฒนาคุณภาพมาตรฐาน กลไกการรับรอง มาตรฐาน คุณภาพบริการ บุคลากร เทคโนโลยี ผลิตภัณฑ์ และให้การคุ้มครองผู้บริโภคด้านการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกจึงได้ออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เรื่อง แนวทางการให้บริการการแพทย์แผนไทยในสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ เพื่อป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อ ไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)) พ.ศ. ๒๕๖๓ (ฉบับที่ ๒)”

ข้อ ๒ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ได้กำหนดแนวทางการให้บริการ การแพทย์แผนไทยสำหรับสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ เพื่อป้องกัน และควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ ไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)) ดังต่อไปนี้

๒.๑ การคัดกรอง/ลงทะเบียน/นัดหมาย/การบันทึกข้อมูล

๒.๑.๑ การคัดกรอง

- ก. จัดให้มีระยะห่างระหว่างบุคคลอย่างน้อย ๑ - ๒ เมตร
- ข. มีอุปกรณ์ตรวจวัดอุณหภูมิ แอลกอฮอล์ ๗๐% หรือเจลแอลกอฮอล์ ๗๐% สำหรับทำความสะอาดมือ
- ค. คัดกรองและวัดอุณหภูมิผู้มารับบริการ และผู้ปฏิบัติงานทุกราย ก่อนเข้าสถานบริการ
 - กรณีมีไข้มากกว่า ๓๗.๓ องศาเซลเซียส และเป็นกลุ่มเสี่ยง เช่น สัมผัส ผู้ติดเชื้อ การเดินทางไปในพื้นที่เสี่ยง หรือมีโรคประจำตัว ได้แก่ เบาหวาน ความดันโลหิตสูง เป็นต้น ให้ส่งต่อ ผู้ป่วยรับการดูแลทางการแพทย์แผนปัจจุบัน
 - กรณีมีอาการระบบทางเดินหายใจผิดปกติ เช่น ไข้ ไอ มีน้ำมูก เจ็บคอ ผู้ที่มีอาการคล้ายไข้หวัดใหญ่ (Influenza-like symptoms) ให้พบแพทย์แผนไทย เพื่อตรวจและพิจารณาสั่งจ่ายยาแผนไทย

๒.๑.๒ ลงทะเบียน/นัดหมาย

ก. จัดให้มีการลงทะเบียน/นัดหมาย และคิวรับบริการล่วงหน้า ก่อนเข้ารับบริการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทางออนไลน์ ทางโทรศัพท์ หรือทางแอปพลิเคชันต่าง ๆ

ข. กรณีเข้ารับบริการด้วยตนเองโดยไม่ได้นัดหมายล่วงหน้า ให้จัดสถานที่สำหรับผู้รับบริการกรอกข้อมูลโดยการเว้นระยะห่างอย่างน้อย ๑ - ๒ เมตร และมีที่กั้นระหว่างบุคคล

๒.๑.๓ การบันทึกข้อมูล

ก. บันทึกรายชื่อ ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ วันที่ และเวลาของผู้มารับบริการทุกราย เพื่อให้สามารถติดตามตัวได้ในกรณีที่ต้องสอบสวนโรค

ข. การบันทึกรายชื่อผู้ให้บริการ และกิจกรรมที่ให้บริการกับผู้รับบริการทุกราย

๒.๒ ด้านอาคารสถานที่

๒.๒.๑ พื้นที่ให้บริการมีความเหมาะสม ไม่แออัด สะอาด และแยกเป็นสัดส่วน อากาศถ่ายเทสะดวก มีระบบป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อ มีระบบการระบายอากาศภายในอาคารที่เหมาะสม

๒.๒.๒ ระยะห่างระหว่างเตียงให้บริการ ต้องมีระยะห่างอย่างน้อย ๑ - ๒ เมตร กระจกพื้นสูงให้เว้นระยะเบาะเว้นเบาะ และมีม่านกั้นระหว่างเตียงให้บริการที่สามารถทำความสะอาดได้ง่าย

๒.๒.๓ จัดให้มีสื่อประชาสัมพันธ์ข้อมูลความรู้เรื่องโรคติดต่อ การแพร่กระจายโรค การป้องกันโรค และคำแนะนำให้กับผู้รับบริการ

๒.๓ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้

๒.๓.๑ จัดเตรียมหน้ากากอนามัย อุปกรณ์ป้องกันใบหน้า (Face Shield) และถุงมือ

๒.๓.๒ จัดเตรียมแอลกอฮอล์ ๗๐% หรือเจลแอลกอฮอล์ ๗๐% สำหรับทำความสะอาดมือทุกจุดบริการ

๒.๓.๓ อุปกรณ์สำหรับการนั่งลูกประคบควรแยกใช้เฉพาะเป็นรายบุคคล หากใช้อุปกรณ์การนั่งลูกประคบแบบรวม เมื่อนำไปใช้แล้ว ไม่นำกลับมาล้างซ้ำ หรือใช้ซ้ำกับผู้มารับบริการรายอื่น และให้นั่งลูกประคบสมุนไพรไม่น้อยกว่า ๓๐ นาที ก่อนนำไปประคบ

๒.๓.๔ ผ้าห่อ หรือฝารองลูกประคบ จะต้องผ่านการฆ่าเชื้อทุกคืน

๒.๓.๕ จัดให้มีเสื้อผ้าสำหรับเปลี่ยนของผู้มารับบริการ โดยอยู่ในถุงที่แยกแต่ละชุดอย่างชัดเจน และผ่านการอบฆ่าเชื้อทุกตัว

๒.๓.๖ มีถุงพลาสติกสำหรับใส่เสื้อผ้าที่ผู้รับบริการสวมใส่มาและของใช้ส่วนตัว เก็บไว้ในลิ้นชักเกอร์เก็บของ

๒.๓.๗ ให้มีภาชนะรองรับขยะแต่ละประเภทที่มีฝาปิดมิดชิด

๒.๔ ด้านบริการ

๒.๔.๑ ให้บริการการตรวจวินิจฉัยรักษาโรค การจ่ายยาแผนไทย ด้วยศาสตร์การแพทย์แผนไทย โดยจัดให้มีระยะห่างระหว่างแพทย์แผนไทยและผู้รับบริการ อย่างน้อย ๑ - ๒ เมตร หรือมีที่กั้นระหว่างบุคคล สวมหน้ากากอนามัย อุปกรณ์ป้องกันใบหน้า (Face Shield) และผู้จัด/ผู้จ่ายยาแผนไทย ต้องใส่ถุงมือทุกครั้ง

๒.๔.๒ ให้บริการหัตถการและกิจกรรมต่าง ๆ ด้านการแพทย์แผนไทย โดยขึ้นอยู่กับดุลพินิจของผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย หรือการแพทย์แผนไทยประยุกต์

๒.๔.๓ ให้บริการการนวดแผนไทยได้ ตามข้อกำหนด ออกตามความในมาตรา ๙ แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ (ฉบับที่ ๙) และบริการอบไอน้ำสมุนไพร การนวดบริเวณใบหน้าได้ ตามข้อกำหนด ออกตามความในมาตรา ๙ แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ (ฉบับที่ ๑๐)

๒.๕ การรักษา...

๒.๕ การรักษาความสะอาด

๒.๕.๑ การดูแลรักษาความสะอาดอาคาร พื้นที่โดยรอบอาคาร อุปกรณ์สิ่งของ เครื่องมือ เครื่องใช้ และจุดที่มีการใช้ร่วมกัน โดยเฉพาะบริเวณกลอนหรือลูกบิดประตู ราวจับหรือราวบันได จุดประชาสัมพันธ์ จุดชำระเงิน สวิตซ์ไฟ ปุ่มกดลิฟต์ ให้สะอาดไม่เป็นแหล่งแพร่กระจายเชื้อโรค ควรทำความสะอาดด้วยน้ำยาทำความสะอาด และอาจฆ่าเชื้อด้วยน้ำยาที่มีส่วนผสมของสารโซเดียมไฮโปคลอไรท์ ความเข้มข้น ๐.๑% หรือเช็ดด้วยแอลกอฮอล์ ๗๐%

๒.๕.๒ ต้องเปลี่ยนผ้าปูที่นอน ปลอกหมอน ผ้าขางเตียง หรือกระดาษปูเตียง แบบใช้แล้วทิ้ง ทุกครั้งหลังให้บริการแต่ละราย

๒.๕.๓ ทำความสะอาดเตียงนอน/ประคบ หมอน เบาะยาง และบริเวณโดยรอบด้วย น้ำยาฆ่าเชื้อ หรือแอลกอฮอล์ ๗๐% ทุกครั้งหลังให้บริการแต่ละราย และพักเตียงหลังให้บริการอย่างน้อย ๓๐ นาที

๒.๕.๔ ทำความสะอาดห้องนอน/ประคบ ด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ แอลกอฮอล์ ๗๐% หรือการใช้แสง UV ฆ่าเชื้อภายในสถานที่ให้บริการหลังให้บริการในแต่ละวัน

๒.๕.๕ ทำความสะอาดห้องอบสมุนไพร/ตู้อบสมุนไพร ด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ และให้มีการระบายอากาศภายในห้องอบสมุนไพรทุกครั้งหลังให้บริการแต่ละราย และพักการให้บริการในแต่ละครั้ง อย่างน้อย ๓๐ นาที

๒.๕.๖ ทำความสะอาดห้องอาบน้ำ ก่อน-หลัง ให้บริการทุกครั้งในแต่ละราย ด้วยน้ำยาทำความสะอาด หรือสารฆ่าเชื้อ เช่น แอลกอฮอล์ ๗๐% น้ำยาฆ่าเชื้อที่มีส่วนผสมของคลอรีน เป็นต้น

๒.๕.๗ ชุดเสื่อผ้า ผ้าเช็ดตัว ผ้าประคบ ผ้าปูที่นอน ปลอกหมอน ผ้าขางเตียง ฯลฯ ต้องมีภาชนะรองรับแยกเป็นสัดส่วนมีฝาปิดมิดชิด และมีระบบการทำมาสะอาดซักล้างอย่างถูกวิธี

๒.๕.๘ ทำความสะอาดลิ้นชักเกอร์เก็บของด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อหลังผู้ใช้บริการในแต่ละราย และต้องจัดให้มีแอลกอฮอล์ ๗๐% หรือเจลแอลกอฮอล์ ๗๐% ที่บริเวณลิ้นชักเกอร์

๒.๕.๙ ทำความสะอาดห้องน้ำ ทุก ๑ ชั่วโมงหรือบ่อยครั้งตามจำนวนผู้มารับบริการ ด้วยน้ำยาทำความสะอาด หรือสารฆ่าเชื้อ เช่น แอลกอฮอล์ ๗๐% น้ำยาฆ่าเชื้อที่มีส่วนผสมของคลอรีน เป็นต้น

๒.๕.๑๐ มีมาตรการรองรับการป้องกันเชื้อในอากาศ การล้างทำความสะอาด เครื่องปรับอากาศ ด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรค และควบคุมคุณภาพอากาศภายในพื้นที่เป็นประจำ

๒.๕.๑๑ ผู้ปฏิบัติงานที่ดูแลความสะอาด ขณะปฏิบัติงานควรสวมหน้ากากผ้า หรือหน้ากากอนามัย สวมถุงมือยาง ฉ้ายางกันเปื้อน รองเท้าพื้นยางหุ้มแข้ง หลีกเลี่ยงการใช้มือสัมผัสใบหน้า ตา ปาก จมูก โดยไม่จำเป็น หลังจากเสร็จสิ้นการปฏิบัติงานในแต่ละครั้ง ล้างมือให้สะอาดจากเสร็จสิ้น การปฏิบัติงานเสร็จในแต่ละครั้ง และเมื่อปฏิบัติงานเสร็จในแต่ละวัน ควรอาบน้ำและเปลี่ยนเสื้อผ้าทันที

๒.๖ ด้านบุคลากร

๒.๖.๑ ผู้ให้บริการ

ก. สังเกตอาการตนเองสม่ำเสมอ หากมีไข้ หรืออาการป่วยระบบทางเดินหายใจ อย่างไม่อย่างหนึ่ง เช่น ไอ จาม มีน้ำมูก หรือเหนื่อยหอบ ให้หยุดปฏิบัติงาน แจ้งหน่วยงาน และให้พบแพทย์ทันที

ข. ต้องใส่หน้ากากอนามัย สวมหมวกคลุมผม อุปกรณ์ป้องกันใบหน้า (Face Shield) และผ้ากันเปื้อน ตลอดระยะเวลาการให้บริการ หลีกเลี่ยงการสัมผัสบริเวณใบหน้า ตา ปาก จมูก โดยไม่จำเป็น

ค. ต้องล้างมือด้วยสบู่ หรือเจลแอลกอฮอล์ ๗๐% ก่อนและหลังให้บริการ ทุกครั้ง

ง. ไม่ใช้สิ่งของร่วมกับผู้อื่น เช่น แก้วน้ำ หลอดดูดน้ำ ช้อน จาน ผ้าเช็ดมือ ผ้าเช็ดหน้า เป็นต้น

จ. งดเว้นการพูดคุยระหว่างการให้บริการ หรือพูดคุยเท่าที่จำเป็น เช่น สอบถามอาการ เป็นต้น

๒.๖.๒ ผู้รับบริการ

- ก. ผู้รับบริการจะต้องใส่หน้ากากผ้า หรือหน้ากากอนามัยตลอดเวลา ที่รับบริการ และล้างมือด้วยสบู่ หรือเจลแอลกอฮอล์ ๗๐% ก่อนและหลังเข้ารับบริการทุกครั้ง
- ข. นั่งห่างระหว่างบุคคลอย่างน้อย ๑ - ๒ เมตร หรือเก้าอี้เว้นเก้าอี้
- ค. หลีกเลี่ยงการสัมผัสที่ไม่จำเป็น เช่น ที่จับหรือลูกบิดประตู ปุ่มกดลิฟต์

ราวจับ ราวบันได เป็นต้น

ง. ผู้รับบริการต้องไม่ปิดบังข้อมูลส่วนตัว เช่น โรคประจำตัว การเดินทางไปในพื้นที่เสี่ยงที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)) การสัมผัสใกล้ชิดบุคคลในครอบครัว/ญาติ ที่มีการติดเชื้อ เป็นต้น

จ. หากพบว่าตนเองมีไข้ หรืออาการป่วยระบบทางเดินหายใจอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ไอ จาม มีน้ำมูก หรือเหนื่อยหอบ งดรับบริการ และให้พบแพทย์ทันที

ฉ. หลังรับบริการในช่วง ๑๔ วัน หากพบว่าตนเองมีอาการเข้าข่ายติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)) ต้องแจ้งสถานบริการสาธารณสุขหรือผู้ให้บริการรับทราบ และพบแพทย์ทันที

ในการนี้ ให้ใช้เกณฑ์การประเมินมาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน (รพ.สส.พท.) เป็นเกณฑ์มาตรฐานพื้นฐาน โดยยึดหลักแนวทางการให้บริการการแพทย์แผนไทยในสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ เพื่อป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)) พ.ศ. ๒๕๖๓ (ฉบับที่ ๒) ตามประกาศกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกฉบับนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

(นายมรุต จิรเศรษฐสิริ)

อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

ข้อกำหนด

ออกตามความในมาตรา ๙ แห่งพระราชกำหนด
การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘
(ฉบับที่ ๑๕)

ตามที่ได้มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในทุกเขตท้องที่ทั่วราชอาณาจักรตั้งแต่วันที่ ๒๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ และต่อมาได้ขยายระยะเวลาการบังคับใช้ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินดังกล่าวออกไปเป็นคราวที่ ๘ จนถึงวันที่ ๑๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๔ นั้น

โดยที่รัฐบาลได้ดำเนินมาตรการต่าง ๆ เพื่อป้องกันและระงับยับยั้งการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โรคโควิด - 19) มาอย่างต่อเนื่อง ทำให้การรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉินดังกล่าวได้ผลดีขึ้นเป็นลำดับ อย่างไรก็ตาม เมื่อปัจจุบันพบการระบาดของโรคระลอกใหม่ขึ้นในบางเขตพื้นที่ รัฐบาลจึงมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการกระชับและยกระดับบรรดามาตรการต่าง ๆ ที่จำเป็นเพื่อเข้าแก้ไขสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างทันที่เพื่อป้องกันมิให้เกิดการระบาดลุกลามเป็นวงกว้างต่อไป อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๙ แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ และมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ นายกรัฐมนตรีจึงออกข้อกำหนดและข้อปฏิบัติแก่ส่วนราชการทั้งหลาย ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ การห้ามใช้หรือเข้าไปในพื้นที่เสี่ยงต่อการติดโรค ห้ามประชาชนใช้ เข้าไป หรืออยู่ในพื้นที่ สถานที่ หรือพาหนะที่มีความเสี่ยงต่อการติดโรคตามที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือเจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อได้ประกาศหรือสั่งตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. ๒๕๕๘ เพื่อป้องกันและควบคุมมิให้เกิดการแพร่ของโรค

ข้อ ๒ การปิดสถานที่เสี่ยงต่อการติดโรค ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และผู้ว่าราชการจังหวัดออกคำสั่งโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. ๒๕๕๘ พิจารณาสั่งปิดสถานที่ที่มีโอกาสเสี่ยงต่อการติดโรคและการแพร่ของโรคไว้เป็นการชั่วคราว

ข้อ ๓ การห้ามชุมนุม ห้ามมิให้มีการชุมนุม การทำกิจกรรม หรือการมั่วสุมกัน ณ ที่ใด ๆ ในสถานที่แออัดหรือกระทำการดังกล่าวอันเป็นการยุยงให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อย ทั้งนี้ ภายในเขตพื้นที่ที่หัวหน้าผู้รับผิดชอบในการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉินในส่วนที่เกี่ยวกับความมั่นคงประกาศ กำหนด

ข้อ ๔ มาตรการเดินทางและเคลื่อนย้ายแรงงานต่างด้าว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการเฝ้าระวัง ตรวจสอบและคัดกรองการเดินทางและการเคลื่อนย้ายแรงงานต่างด้าว ทั้งนี้ เป็นไปตามมาตรการที่นายกรัฐมนตรีกำหนดตามข้อเสนอของคณะกรรมการเฉพาะกิจพิจารณาผ่อนคลายการบังคับใช้มาตรการป้องกันและยับยั้งการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด -19)

ข้อ ๕ การปฏิบัติและบังคับใช้มาตรการป้องกันโรค ให้ส่วนราชการ พนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อ และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการเพื่อให้ประชาชนทุกภาคส่วนปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคตามที่ได้เคยกำหนดไว้ในข้อกำหนด (ฉบับที่ ๑๑) ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๓ และข้อกำหนด (ฉบับที่ ๑๔) ลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ อย่างเคร่งครัด

ข้อ ๖ การประสานงาน ให้ สปก.ศบค. ซึ่งมีเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ เป็นผู้อำนวยการศูนย์ ทำหน้าที่เป็นหน่วยปฏิบัติการขับเคลื่อน เร่งรัด และติดตามการปฏิบัติงานของส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งบูรณาการความร่วมมือในการปฏิบัติงานของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และหน่วยงานภายใต้ศูนย์บริหารสถานการณ์โควิด - 19

เพื่อให้การแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉินสามารถยุติลงได้โดยเร็วควบคู่ไปกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ให้ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และศูนย์ปฏิบัติการต่าง ๆ ภายใต้ศูนย์บริหารสถานการณ์โควิด - 19 พิจารณามาตรการและเร่งรัดการปฏิบัติการตามหน้าที่และอำนาจเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่รวดเร็ว และชัดเจนเป็นรูปธรรม รวมทั้งสนับสนุนการปฏิบัติงานของ สปก.ศบค. ตามที่ได้รับการร้องขอหรือประสานงาน

ในกรณีมีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการทั้งในส่วนของประชาชนและพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามข้อกำหนดนี้ ให้หรือ สปก.ศบค. และคณะกรรมการเฉพาะกิจพิจารณาผ่อนคลายการบังคับใช้มาตรการในการป้องกันและยับยั้งการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19) ตามลำดับ

ข้อ ๗ เพื่อให้การกำหนดมาตรการป้องกันโรคเป็นไปในแนวทางเดียวกัน การออกประกาศหรือคำสั่งของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือผู้ว่าราชการจังหวัดตามข้อ ๑ หรือข้อ ๒ เพื่อการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉินนี้ ให้ดำเนินการตามมาตรการหรือแนวปฏิบัติที่นายกรัฐมนตรีหรือตามที่ สปค. กำหนด

ให้ศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินด้านการแพทย์และสาธารณสุขและศูนย์บริหารสถานการณ์โควิด - 19 กระทรวงมหาดไทย ร่วมกันพิจารณาประเมินและกำหนดพื้นที่สถานการณ์เพิ่มเติมเพื่อการบริหารจัดการ

และเตรียมความพร้อมในการป้องกันการระบาดใหม่ ตามแนวทางและเงื่อนไขการจัดเขตพื้นที่
สถานการณ์ที่ ศบค. กำหนด และเสนอต่อ ศปก.ศบค. และนายกรัฐมนตรีทราบต่อไป

ข้อ ๘ ให้บรรดาประกาศหรือคำสั่งของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ผู้ว่าราชการจังหวัด
หรือเจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อที่ออกตามกฎหมายว่าด้วยโรคติดต่อเพื่อการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน
เป็นคำสั่งตามข้อกำหนดนี้

ให้บรรดาประกาศหรือคำสั่งของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือ
เจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อที่ออกตามกฎหมายว่าด้วยโรคติดต่อเพื่อการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน
ที่ได้ประกาศหรือสั่งไว้ก่อนวันที่ข้อกำหนดนี้ใช้บังคับซึ่งถือว่าเป็นประกาศหรือสั่งตามข้อกำหนด
ที่ออกตามความในมาตรา ๙ แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘
ยังมีผลบังคับใช้ต่อไปเช่นเดิม จนกว่าจะได้มีข้อกำหนด ประกาศ หรือคำสั่งเป็นอย่างอื่น

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ ๒๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

นายกรัฐมนตรี

ข้อกำหนด

ออกตามความในมาตรา ๙ แห่งพระราชกำหนด
การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘
(ฉบับที่ ๑๖)

ตามที่ได้มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในทุกเขตท้องที่ทั่วราชอาณาจักรตั้งแต่วันที่ ๒๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ และต่อมาได้ขยายระยะเวลาการบังคับใช้ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินดังกล่าวออกไปเป็นคราวที่ ๘ จนถึงวันที่ ๑๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๔ นั้น

โดยที่การระบาดระลอกใหม่ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ได้ขยายขอบเขตการแพร่โรค ออกเป็นวงกว้างกระจายไปในหลายเขตพื้นที่ และการตรวจพบผู้ป่วยยืนยันติดเชื้อรายใหม่โดยเฉพาะ กรณีที่เป็นการติดเชื้อภายในประเทศมีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นในแต่ละวัน ประกอบกับมีการเดินทางของบุคคล จากเขตพื้นที่สถานการณ์ที่กำหนดให้เป็นเขตพื้นที่ควบคุมสูงสุดซึ่งโดยส่วนใหญ่ยังไม่ปรากฏอาการ ของโรคเป็นเหตุให้เชื้อโรคแพร่ออกไปในลักษณะที่เป็นกลุ่มก้อน นอกจากนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งปฏิบัติงานเพื่อควบคุมโรคพบว่า มีผู้ติดเชื้อโรคบางส่วนปกปิดข้อมูลการเดินทางทำให้ขั้นตอน การสอบสวนโรคเกิดความล่าช้าและเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องจนส่งผลให้เกิดเป็น การระบาดระลอกใหม่ขึ้นเป็นวงกว้าง รัฐบาลจึงมีความจำเป็นต้องกำหนดและบังคับใช้บรรดา มาตรการต่าง ๆ เพื่อเข้าแก้ไขและระงับยับยั้งสถานการณ์ฉุกเฉินดังกล่าวนี้ อาศัยอำนาจตามความใน มาตรา ๙ แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ และมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ นายกรัฐมนตรีจึงออกข้อกำหนด และข้อปฏิบัติแก่ส่วนราชการทั้งหลาย ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ การห้ามใช้อาคารหรือสถานที่เสี่ยงต่อการแพร่โรค ห้ามการใช้อาคารหรือสถานที่ ของโรงเรียนและสถาบันการศึกษาทุกประเภทที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่สถานการณ์ที่กำหนดเป็นพื้นที่ ควบคุมสูงสุด เพื่อการจัดการเรียนการสอน การสอบ การฝึกอบรม หรือการทำกิจกรรมใด ๆ ที่มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นจำนวนมาก เว้นแต่กรณีดังต่อไปนี้

(๑) เป็นการเรียนการสอนหรือกิจกรรมเพื่อการสื่อสารแบบทางไกลหรือด้วยวิธีการ ทางอิเล็กทรอนิกส์

(๒) เป็นการใช้อาคารหรือสถานที่เพื่อให้ความช่วยเหลือ สงเคราะห์ อุปถัมภ์ หรือ ให้การอุปการะแก่บุคคล

(๓) เป็นการจัดกิจกรรมของทางราชการหรือกิจกรรมเพื่อประโยชน์สาธารณะ โดยได้รับอนุญาต จากผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัด

(๔) เป็นโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาที่มีขนาดเล็กที่มีจำนวนนักเรียนรวมทั้งโรงเรียนไม่เกินหนึ่งร้อยยี่สิบคน หรือเป็นโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ข้อ ๒ การห้ามจัดกิจกรรมที่มีความเสี่ยงต่อการแพร่โรค ห้ามการจัดกิจกรรมในเขตพื้นที่สถานการณ์ที่กำหนดเป็นพื้นที่ควบคุมสูงสุดซึ่งมีผู้เข้าร่วมเป็นจำนวนมากและมีโอกาสติดต่อสัมผัสกันได้โดยง่าย เช่น การประชุม การสัมมนา การจัดเลี้ยง การแจกจ่ายอาหารหรือสิ่งของต่าง ๆ เว้นแต่เป็นการดำเนินการโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเป็นการจัดกิจกรรมในพื้นที่ที่กำหนดให้เป็นสถานที่กักกันโรคโดยมีมาตรการทางสาธารณสุขรองรับ

ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครโดยคำแนะนำของคณะกรรมการโรคติดต่อกรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัด กำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาอนุญาตของพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในแต่ละพื้นที่ความรับผิดชอบ

ข้อ ๓ การปิดสถานที่เสี่ยงต่อการแพร่โรค ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือผู้ว่าราชการจังหวัด อาศัยอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยโรคติดต่อพิจารณาสั่งปิดสถานบริการสถานประกอบการที่มีลักษณะคล้ายสถานบริการ ผับ บาร์ คาราโอเกะ ที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่สถานการณ์ที่กำหนดให้เป็นเขตพื้นที่ควบคุมสูงสุด

ข้อ ๔ เงื่อนไขการเปิดดำเนินการ ในเขตพื้นที่สถานการณ์ที่กำหนดให้เป็นเขตพื้นที่ควบคุมสูงสุด ให้สถานที่ กิจการ หรือการทำกิจกรรม ดังต่อไปนี้เปิดดำเนินการได้ภายใต้เงื่อนไข เงื่อนไข และการจัดระบบและระเบียบต่าง ๆ ที่กำหนด

(๑) การจำหน่ายอาหารหรือเครื่องดื่ม ให้จัดระเบียบการเข้าใช้บริการ จำนวนผู้นั่งบริโภค ในร้าน การจัดสถานที่ให้เป็นไปตามแนวปฏิบัติและมาตรการป้องกันโรคที่ทางราชการกำหนด โดยอาจให้เป็นลักษณะของการนำกลับไปบริโภคที่อื่น โดยให้ศูนย์บริหารสถานการณ์โควิด - 19 กระทรวงมหาดไทยและศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินด้านการแพทย์และสาธารณสุข ร่วมกันพิจารณาประเมิน กำหนดรูปแบบและกำกับดำเนินการตามข้อปฏิบัติและมาตรการดังกล่าวของแต่ละพื้นที่จังหวัด ให้มีความเหมาะสม

(๒) การจำหน่ายสุรา สำหรับร้านอาหารหรือสถานที่ซึ่งจำหน่ายสุรา ห้ามการบริโภคสุรา และเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในร้าน

(๓) ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า คอมมูนิตี้มอลล์ ศูนย์แสดงสินค้า ศูนย์ประชุม หรือสถานที่จัดนิทรรศการ ร้านสะดวกซื้อ ซูเปอร์มาร์เก็ต หรือสถานประกอบการอื่นที่มีลักษณะคล้ายกัน ให้เปิดทำการได้ตามเวลาปกติของสถานที่นั้น ๆ ภายใต้การดำเนินการมาตรการป้องกันโรคที่ทางราชการกำหนดอย่างเคร่งครัด

ข้อ ๕ มาตรการที่เหมาะสมกับสถานการณ์ในพื้นที่ เพื่อการป้องกันระงับยับยั้งการแพร่โรคที่สอดคล้องกับสถานการณ์ของแต่ละเขตพื้นที่สถานการณ์ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

หรือผู้ว่าราชการจังหวัดอาจพิจารณาดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยโรคติดต่อในการสั่งปิด จำกัด หรือห้ามการดำเนินการของพื้นที่ สถานที่ หรือพาหนะหรือสิ่งให้งดการทำกิจกรรมอื่นในเขตพื้นที่รับผิดชอบซึ่งมีความเสี่ยงต่อการระบาดของโรคเพิ่มเติมนอกเหนือจากที่กำหนดได้ โดยให้ดำเนินการตามมาตรการหรือแนวปฏิบัติตามข้อกำหนด (ฉบับที่ ๑๕)

ข้อ ๖ การตรวจคัดกรองการเดินทางข้ามจังหวัด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจและคัดกรองการเดินทางโดยใช้เส้นทางคมนาคมข้ามเขตพื้นที่จังหวัด โดยเฉพาะการเดินทางของบุคคลจากเขตพื้นที่สถานการณ์ที่กำหนดให้เป็นเขตพื้นที่ควบคุมสูงสุด ทั้งนี้ ให้ดำเนินการตามมาตรการที่ ศปก.ศบค. กำหนด โดยให้พิจารณาถึงความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ และต้องไม่เป็นการก่อความเดือดร้อนแก่ประชาชนเกินสมควรแก่เหตุ

ให้ประชาชนงดหรือชะลอการเดินทางข้ามเขตพื้นที่จังหวัดวันแต่กรณีมีเหตุจำเป็น ซึ่งต้องแสดงเหตุผลและหลักฐานต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ รวมทั้งเข้ารับการตรวจคัดกรองและต้องปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคที่ทางราชการกำหนด อันอาจทำให้ไม่ได้รับความสะดวกในการเดินทางและทำให้ต้องใช้ระยะเวลาการเดินทางมากกว่าปกติ

ข้อ ๗ ขอความร่วมมือให้ผู้ประกอบการภาคเอกชนพิจารณารูปแบบการปฏิบัติงานในช่วงระยะเวลานี้ ซึ่งอาจเป็นการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้ง หรือการสลับวันหรือการเหลื่อมเวลาเข้าปฏิบัติงานเพื่อลดจำนวนผู้ปฏิบัติงานและปริมาณการเดินทางซึ่งเป็นมาตรการลดความเสี่ยงต่อการติดเชื้อ

ข้อ ๘ ให้คณะกรรมการเฉพาะกิจพิจารณาผ่อนคลายการบังคับใช้มาตรการป้องกันและยับยั้งการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19) ตรวจสอบกลั่นกรองและเสนอนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุญาตให้ผ่อนคลายหรือระงับมาตรการที่ใช้บังคับกับสถานที่กิจการ หรือกิจกรรมเพิ่มเติมได้เพื่อความเหมาะสมต่อสถานการณ์ตามที่เห็นสมควร

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ ๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๔ เวลา ๐๖.๐๐ นาฬิกา เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๔

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

นายกรัฐมนตรี

ประกาศกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
เรื่อง แนวทางการให้บริการการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และการแพทย์ผสมผสาน
ในสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ เพื่อป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โครonavirus 19
(Coronavirus Disease 2019 (COVID-19))

ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในจังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดอื่น ๆ ของประเทศไทย ที่พบผู้ติดเชื้อเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากอย่างรวดเร็ว ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันและควบคุมการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โครonavirus 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)) จำเป็นต้องกำหนดแนวทางการให้บริการการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และการแพทย์ผสมผสานในสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ เพื่อป้องกัน ควบคุมโรค ลดความเสี่ยงการแพร่กระจายของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ต่อเนื่องจากการดำเนินการมาก่อนแล้ว ทั้งนี้ ยังคงต้องปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคตามมาตรฐานสากลอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะการสวมหน้ากากอนามัยหรือหน้ากากผ้า การเว้นระยะทางสังคม และหลีกเลี่ยงการเดินทางไปในพื้นที่เสี่ยงต่อการระบาดของเชื้อโรค

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๒ (๔) กำหนด พัฒนาคุณภาพมาตรฐาน กลไกการรับรองมาตรฐาน คุณภาพบริการ บุคลากร เทคโนโลยี ผลิตภัณฑ์ และให้การคุ้มครองผู้บริโภคด้านการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกจึงได้ออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เรื่อง แนวทางการให้บริการการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และการแพทย์ผสมผสาน ในสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ เพื่อป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โครonavirus 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19))”

ข้อ ๒ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ได้กำหนดแนวทางการให้บริการการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และการแพทย์ผสมผสาน สำหรับสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ เพื่อป้องกัน และควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โครonavirus 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)) ดังต่อไปนี้

๒.๑ การคัดกรอง/ลงทะเบียน/นัดหมาย/การบันทึกข้อมูล

๒.๑.๑ การคัดกรอง

- ก. จัดให้มีระยะห่างระหว่างบุคคลอย่างน้อย ๑ - ๒ เมตร
- ข. มีอุปกรณ์ตรวจวัดอุณหภูมิ แอลกอฮอล์ ๗๐% หรือเจลแอลกอฮอล์ ๗๐% สำหรับทำความสะอาดมือ
- ค. คัดกรองและวัดอุณหภูมิผู้มารับบริการ และผู้ปฏิบัติงานทุกรายก่อนเข้าสถานบริการ

- กรณีมีไข้มากกว่า ๓๗.๓ องศาเซลเซียส และเป็นกลุ่มเสี่ยง เช่น สัมผัสผู้ติดเชื้อ การเดินทางไปในพื้นที่เสี่ยง หรือมีโรคประจำตัว ได้แก่ เบาหวาน ความดันโลหิตสูง เป็นต้น ให้ส่งต่อผู้ป่วยรับการดูแลทางการแพทย์แผนปัจจุบัน

- กรณีมีอาการระบบทางเดินหายใจผิดปกติ เช่น ไข้ ไอ มีน้ำมูก เจ็บคอ ผู้ที่มีอาการคล้ายไข้หวัดใหญ่ (Influenza-like symptoms) ให้พบแพทย์แผนไทย เพื่อตรวจและพิจารณาสั่งจ่ายยาแผนไทย เช่น ยาฟ้าทะลายโจร ยาห้าราก ยาตรีผลา และยาสมุนไพรมตามบัญญัติยาหลักแห่งชาติ ตามเอกสารหมายเลข ๑ แนบท้ายประกาศนี้

๒.๑.๒ ลงทะเบียน/นัดหมาย

ก. จัดให้มีการลงทะเบียน/นัดหมาย และคิวรับบริการล่วงหน้า ก่อนเข้ารับบริการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทางออนไลน์ ทางโทรศัพท์ หรือทางแอปพลิเคชันต่าง ๆ

ข. กรณีเข้ารับบริการด้วยตนเองโดยไม่ได้นัดหมายล่วงหน้า ให้จัดสถานที่สำหรับผู้รับบริการกรอกข้อมูลโดยการเว้นระยะห่างอย่างน้อย ๑ - ๒ เมตร และมีที่กั้นระหว่างบุคคล

๒.๑.๓ การบันทึกข้อมูล

ก. บันทึกรายชื่อ ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ วันที่ และเวลาของผู้มารับบริการทุกราย เพื่อให้สามารถติดตามตัวได้ในกรณีที่ต้องสอบสวนโรค

ข. การบันทึกรายชื่อผู้ให้บริการ และกิจกรรมที่ให้บริการกับผู้รับบริการทุกราย

๒.๒ ด้านอาคารสถานที่

๒.๒.๑ พื้นที่ให้บริการมีความเหมาะสม ไม่แออัด สะอาด และแยกเป็นสัดส่วน อากาศถ่ายเทสะดวก มีระบบป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อ มีระบบการระบายอากาศภายในอาคารที่เหมาะสม

๒.๒.๒ ระยะห่างระหว่างเตียงให้บริการ ต้องมีระยะห่างอย่างน้อย ๑ - ๒ เมตร กรณียกพื้นสูงให้เว้นระยะเบาชนเบา และมีความถี่ระหว่างเตียงให้บริการที่สามารถทำความสะอาดได้ง่าย

๒.๒.๓ จัดให้มีสื่อประชาสัมพันธ์ข้อมูลความรู้เรื่องโรคติดต่อ การแพร่กระจายโรค การป้องกันโรค และคำแนะนำให้กับผู้รับบริการ

๒.๓ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้

๒.๓.๑ จัดเตรียมหน้ากากอนามัย อุปกรณ์ป้องกันใบหน้า (Face Shield) และถุงมือ

๒.๓.๒ จัดเตรียมแอลกอฮอล์ ๗๐% หรือเจลแอลกอฮอล์ ๗๐% สำหรับทำความสะอาดมือทุกจุดบริการ

๒.๓.๓ อุปกรณ์สำหรับการนั่งลูกประคบควรแยกใช้เฉพาะเป็นรายบุคคล หากใช้ อุปกรณ์การนั่งลูกประคบแบบรวม เมื่อนำไปใช้แล้ว ไม่น่ากลับมานั่งซ้ำ หรือใช้ซ้ำกับผู้มารับบริการรายอื่น และให้หนึ่งลูกประคบสมุนไพรไม่น้อยกว่า ๓๐ นาที ก่อนนำไปประคบ

๒.๓.๔ ผ้าห่อ หรือผ้ารองลูกประคบ จะต้องผ่านการฆ่าเชื้อทุกคืน

๒.๓.๕ อุปกรณ์สำหรับการครอบกระดูก ต้องทำความสะอาดฆ่าเชื้อหลังให้บริการ การรักษาผู้ป่วยทุกราย

๒.๓.๖ จัดให้มีเสื้อผ้าสำหรับเปลี่ยนของผู้มารับบริการ โดยอยู่ในถุงที่แยกแต่ละชุด อย่างชัดเจน และผ่านการอบฆ่าเชื้อทุกตัว

๒.๓.๗ มีถุงพลาสติกสำหรับใส่เสื้อผ้าที่ผู้รับบริการสวมใส่มาและของใช้ส่วนตัว เก็บไว้ในล็อกเกอร์เก็บของ

๒.๓.๘ ให้มีภาชนะรองรับขยะแต่ละประเภทที่มีฝาปิดมิดชิด

๒.๔ ด้านบริการการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และการแพทย์ผสมผสาน

๒.๔.๑ ให้บริการการตรวจวินิจฉัยรักษาโรค การจ่ายยาแผนไทย ด้วยศาสตร์การแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และการแพทย์ผสมผสาน โดยจัดให้มีระยะห่างระหว่างแพทย์แผนไทยและผู้รับบริการ อย่างน้อย ๑ - ๒ เมตร หรือมีที่กั้นระหว่างบุคคล สวมหน้ากากอนามัย อุปกรณ์ป้องกันใบหน้า (Face Shield) และผู้จัด/ผู้จ่ายยาแผนไทยต้องใส่ถุงมือทุกครั้ง

๒.๔.๒ ให้บริการ...

๒.๔.๒ ให้บริการหัตถการ และกิจกรรมต่าง ๆ ด้านการแพทย์แผนไทย เพื่อการบำบัด รักษา และฟื้นฟูสภาพร่างกาย โดยขึ้นอยู่กับดุลพินิจของผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย หรือการแพทย์แผนไทยประยุกต์

๒.๔.๓ ให้บริการหัตถการ และกิจกรรมต่าง ๆ ด้านการแพทย์ทางเลือก เพื่อการบำบัด รักษา และฟื้นฟูสภาพร่างกาย โดยขึ้นอยู่กับดุลพินิจของผู้ประกอบวิชาชีพ

๒.๔.๔ ให้บริการหัตถการ และกิจกรรมต่าง ๆ ด้านการแพทย์แผนจีน เพื่อการบำบัด รักษา และฟื้นฟูสภาพร่างกาย ตามดุลพินิจของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม (แพทย์ฝังเข็ม) หรือผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาการแพทย์แผนจีน โดยควรหลีกเลี่ยงการเจาะปล่อยเลือดและการทำหัตถการบริเวณศีรษะและใบหน้า

๒.๕ การรักษาความสะอาด

๒.๕.๑ การดูแลรักษาความสะอาดอาคาร พื้นที่โดยรอบอาคาร อุปกรณ์สิ่งของ เครื่องมือ เครื่องใช้ และจุดที่มีการใช้ร่วมกัน โดยเฉพาะบริเวณกลอนหรือลูกบิดประตู ราวจับหรือราวบันได จุดประชาสัมพันธ์ จุดชำระเงิน สวิตซ์ไฟ ปุ่มกดลิฟต์ ให้สะอาดไม่เป็นแหล่งแพร่กระจายเชื้อโรค ควรทำความสะอาดด้วยน้ำยาทำความสะอาด และอาจฆ่าเชื้อด้วยน้ำยาที่มีส่วนผสมของสารโซเดียมไฮโปคลอไรท์ ความเข้มข้น ๐.๑% หรือเช็ดด้วยแอลกอฮอล์ ๗๐%

๒.๕.๒ ต้องเปลี่ยนผ้าปูที่นอน ปลอกหมอน ผ้าขวางเตียง หรือกระดาษปูเตียงแบบใช้แล้วทิ้ง ทุกครั้งหลังให้บริการแต่ละราย

๒.๕.๓ ทำความสะอาดเตียง หมอน เบาะยาง และบริเวณโดยรอบด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อหรือแอลกอฮอล์ ๗๐% ทุกครั้งหลังให้บริการแต่ละราย และพักเตียงหลังให้บริการอย่างน้อย ๓๐ นาที

๒.๕.๔ ทำความสะอาดห้องให้บริการ ด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ แอลกอฮอล์ ๗๐% หรือการใช้แสง UV ฆ่าเชื้อภายในสถานที่ให้บริการหลังให้บริการในแต่ละวัน

๒.๕.๕ ทำความสะอาดห้องอบสมุนไพร/ตู้อบสมุนไพร ด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ และให้มีการระบายอากาศภายในห้องอบสมุนไพรทุกครั้งหลังให้บริการแต่ละราย และพักการให้บริการในแต่ละครั้งอย่างน้อย ๓๐ นาที

๒.๕.๖ ทำความสะอาดห้องอาบน้ำ ก่อน-หลัง ให้บริการทุกครั้งในแต่ละราย ด้วยน้ำยาทำความสะอาด หรือสารฆ่าเชื้อ เช่น แอลกอฮอล์ ๗๐% น้ำยาฆ่าเชื้อที่มีส่วนผสมของคลอรีน เป็นต้น

๒.๕.๗ ซุดเสื้อผ้า ผ้าเช็ดตัว ผ้าประคบ ผ้าปูที่นอน ปลอกหมอน ผ้าขวางเตียง ฯลฯ ต้องมีภาชนะรองรับแยกเป็นสัดส่วนมีฝาปิดมิดชิด และมีระบบการทำความสะอาดซักล้างอย่างถูกวิธี

๒.๕.๘ ทำความสะอาดล็อกเกอร์เก็บของด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อหลังผู้ใช้บริการในแต่ละราย และต้องจัดให้มีแอลกอฮอล์ ๗๐% หรือเจลแอลกอฮอล์ ๗๐% ที่บริเวณล็อกเกอร์

๒.๕.๙ ทำความสะอาดห้องน้ำ ทุก ๑ ชั่วโมง หรือบ่อยครั้งตามจำนวนผู้มารับบริการ ด้วยน้ำยาทำความสะอาด หรือสารฆ่าเชื้อ เช่น แอลกอฮอล์ ๗๐% น้ำยาฆ่าเชื้อที่มีส่วนผสมของคลอรีน เป็นต้น

๒.๕.๑๐ มีมาตรการรองรับการป้องกันเชื้อในอากาศ การล้างทำความสะอาดเครื่องปรับอากาศ ด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรค และควบคุมคุณภาพอากาศภายในพื้นที่เป็นประจำ

๒.๕.๑๑ ผู้ปฏิบัติงานที่ดูแลความสะอาด ขณะปฏิบัติงานควรสวมหน้ากากผ้าหรือหน้ากากอนามัย สวมถุงมือยาง ผ้ายางกันเปื้อน รองเท้าพื้นยางหุ้มแข้ง หลีกเลี่ยงการใช้มือสัมผัสใบหน้า ตา ปาก จมูก โดยไม่จำเป็น หลังจากเสร็จสิ้นการปฏิบัติงานในแต่ละครั้ง ล้างมือให้สะอาดจากเสร็จสิ้นการปฏิบัติงานในแต่ละครั้ง และเมื่อปฏิบัติงานเสร็จในแต่ละวัน ควรอาบน้ำและเปลี่ยนเสื้อผ้าทันที

๒.๖ ด้านบุคลากร

๒.๖.๑ ผู้ให้บริการ

ก. สังเกตอาการตนเองสม่ำเสมอ หากมีไข้ หรืออาการป่วยระบบทางเดินหายใจ
อย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ไอ จาม มีน้ำมูก หรือเหนื่อยหอบ ให้หยุดปฏิบัติงาน แจ้งหน่วยงาน และให้พบแพทย์ทันที
ข. ต้องใส่หน้ากากอนามัย สวมหมวกคลุมผม อุปกรณ์ป้องกันใบหน้า (Face
Shield) และผ้ากั้นเปื้อน ตลอดระยะเวลาการให้บริการ หลีกเลี่ยงการสัมผัสบริเวณใบหน้า ตา ปาก จมูก โดยไม่จำเป็น
ค. ต้องล้างมือด้วยสบู่ หรือเจลแอลกอฮอล์ ๗๐% ก่อนและหลังให้บริการทุกครั้ง
ง. ไม่ใช้สิ่งของร่วมกับผู้อื่น เช่น แก้วน้ำ หลอดดูดน้ำ ช้อน จาน ผ้าเช็ดมือ
ผ้าเช็ดหน้า เป็นต้น

จ. งดเว้นการพูดคุยระหว่างการให้บริการ หรือพูดคุยเท่าที่จำเป็น เช่น
สอบถามอาการ เป็นต้น

๒.๖.๒ ผู้รับบริการ

ก. ผู้รับบริการจะต้องใส่หน้ากากผ้า หรือหน้ากากอนามัยตลอดเวลา
ที่รับบริการ และล้างมือด้วยสบู่ หรือเจลแอลกอฮอล์ ๗๐% ก่อนและหลังเข้ารับบริการทุกครั้ง
ข. นั่งห่างระหว่างบุคคลอย่างน้อย ๑ - ๒ เมตร หรือเก้าอี้เว้นเก้าอี้
ค. หลีกเลี่ยงการสัมผัสที่ไม่จำเป็น เช่น ที่จับหรือลูกบิดประตู ปุ่มกดลิฟต์
ราวจับ ราวบันได เป็นต้น

ง. ผู้รับบริการต้องไม่ปิดบังข้อมูลส่วนตัว เช่น โรคประจำตัว การเดินทาง
ไปในพื้นที่เสี่ยงที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โรคโควิด 19 (Coronavirus
Disease 2019 (COVID-19)) การสัมผัสใกล้ชิดบุคคลในครอบครัว/ญาติ ที่มีการติดเชื้อ เป็นต้น

จ. หากพบว่าตนเองมีไข้ หรืออาการป่วยระบบทางเดินหายใจอย่างใดอย่างหนึ่ง
เช่น ไอ จาม มีน้ำมูก หรือเหนื่อยหอบ งดรับบริการ และให้พบแพทย์ทันที

ฉ. หลังรับบริการในช่วง ๑๔ วัน หากพบว่าตนเองมีอาการเข้าข่ายติดเชื้อ
ไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)) ต้องแจ้งสถานบริการ
สาธารณสุขหรือผู้ให้บริการรับทราบ และพบแพทย์ทันที

ทั้งนี้ ให้ใช้เกณฑ์มาตรฐานงานบริการการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และการแพทย์
ผสมผสาน เป็นเกณฑ์มาตรฐานพื้นฐาน โดยสถานบริการสาธารณสุขยังต้องปฏิบัติตามข้อกำหนด ประกาศ
มาตรการต่าง ๆ ของรัฐบาล ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และผู้ว่าราชการจังหวัดที่ประกาศมาตรการออกมา
บังคับใช้เพิ่มเติมให้ครบถ้วนทุกฉบับด้วย

ประกาศ ณ วันที่ ๒๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๔

(นางอัมพร เบญจพลพิทักษ์)

อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

เอกสารหมายเลข ๑ แนบท้ายประกาศกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
เรื่อง แนวทางการให้บริการการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และการแพทย์ผสมผสาน
ในสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ เพื่อป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โรคโควิด 19
(Coronavirus Disease 2019 (COVID-19))
ลงวันที่ ๒๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๔

กรณีมีอาการระบบทางเดินหายใจผิดปกติ เช่น ไข้ ไอ มีน้ำมูก เจ็บคอ ผู้ที่มีอาการคล้ายไข้หวัดใหญ่ (Influenza-like symptoms) ให้พบแพทย์แผนไทย เพื่อตรวจและพิจารณาสั่งจ่ายยาแผนไทย เช่น ยาฟ้าทะลายโจร ยาห้าธาตุน้ำ และยาสมุนไพรตามบัญชียาหลักแห่งชาติ

1. ยาฟ้าทะลายโจร

รูปแบบ : ยาแคปซูล ยาเม็ด ยาลูกกลอน

รูปแบบ : ยาแคปซูล (รพ.) ยาลูกกลอน (รพ.)

ตัวยาสำคัญ

ผงจากส่วนเหนือดินของฟ้าทะลายโจร [*Andrographis paniculata* (Burm. f.) Wall. ex Nees] ที่มีสารสำคัญ total lactone โดยคำนวณเป็น andrographolide ไม่น้อยกว่าร้อยละ 6.0 โดยน้ำหนัก (w/w) และปริมาณ andrographolide ไม่น้อยกว่าร้อยละ 1.0 โดยน้ำหนัก (w/w)

ข้อบ่งใช้

บรรเทาอาการท้องเสียชนิดที่ไม่เกิดจากการติดเชื้อ เช่น อุจจาระไม่เป็นมูก หรือมีเลือดปน

ขนาดและวิธีใช้

รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม-2 กรัม วันละ 4 ครั้ง หลังอาหารและก่อนนอน

ข้อห้ามใช้

- ห้ามใช้ในผู้ที่มีอาการแพ้ฟ้าทะลายโจร
- ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์และหญิงให้นมบุตร เนื่องจากอาจทำให้เกิดทารกวิรูปได้

ข้อควรระวัง

- หากใช้ยานี้ติดต่อกันเป็นเวลานาน อาจทำให้แขนขามีอาการชาหรืออ่อนแรง
- หากใช้ฟ้าทะลายโจรติดต่อกัน 3 วันแล้วไม่หาย หรือมีอาการรุนแรงขึ้นระหว่างใช้ยาควรหยุดใช้พบแพทย์
- ควรระวังการใช้ยานี้ร่วมกับสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulants) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets)
- ควรระวังการใช้ยานี้ร่วมกับยาลดความดันเลือดเพราะอาจเสริมฤทธิ์กันได้
- ควรระวังการใช้ยานี้ร่วมกับยาที่กระบวนการเมแทบอลิซึม ผ่านเอนไซม์ Cytochrome P450 (CYP450) เนื่องจากฟ้าทะลายโจรมีฤทธิ์ยับยั้งเอนไซม์ CYP1A2, CYP 2C9 และ CYP3A4

อาการไม่พึงประสงค์

อาจทำให้เกิดอาการผิดปกติของทางเดินอาหาร เช่น ปวดท้อง ท้องเดิน คลื่นไส้ เบื่ออาหาร วิงเวียนศีรษะ ใจสั่น และอาจเกิดลมพิษได้

2. ยาห้าาราก

รูปแบบ : ยาแคปซูล ยาผง ยาเม็ด

สูตรตำรับ

ในผงยา 100 กรัม ประกอบด้วย รากย่านาง รากคนทา รากมะเดื่อชุมพร รากชิงชี รากไม้เท้ายายม่อม หนักสิ่งละ 20 กรัม

ข้อบ่งใช้

บรรเทาอาการไข้

ขนาดและวิธีใช้

- ชนิดผง - ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ 1-1.5 กรัม ละลายน้ำสุก วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร เมื่อมีอาการ
- เด็ก อายุ 6 - 12 ปี รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม-1 กรัม ละลายน้ำสุก วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหารเมื่อมีอาการ

ชนิดแคปซูล และชนิดเม็ด

- ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ 1 - 1.5 กรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร เมื่อมีอาการ
- เด็ก อายุ 6 - 12 ปี รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม-1 กรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร เมื่อมีอาการ

ข้อควรระวัง

- ไม่แนะนำให้ใช้ในผู้ที่สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออก เนื่องจากอาจบดบังอาการของไข้เลือดออก
- หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน 3 วัน แล้วอาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์
- ไม่แนะนำให้ใช้ในหญิงที่มีไข้ที่ระดูหรือใช้ระหว่างมีประจำเดือน

3. ยาตรีผลา

รูปแบบ : ยาเม็ด ยาลูกกลอน

รูปแบบ : ยาแคปซูล (รพ.) ยาขง (รพ.)

สูตรตำรับ

ในผงยา 90 กรัม ประกอบด้วย เนื้อลูกสมอไทย เนื้อลูกสมอพิเภก เนื้อลูกมะขามป้อม หนักสิ่งละ 30 กรัม

ข้อบ่งใช้

บรรเทาอาการไอ ขับเสมหะ

ขนาดและวิธีใช้

ชนิดขง - รับประทานครั้งละ 1 - 2 กรัม ชงน้ำร้อนประมาณ 120 - 200 มิลลิลิตร ทิ้งไว้ 3 - 5 นาที ดื่มในขณะยังอุ่น เมื่อมีอาการไอ ทุก 4 ชั่วโมง

ชนิดแคปซูล ชนิดเม็ด และชนิดลูกกลอน

- รับประทานครั้งละ 300 - 600 มิลลิกรัม เมื่อมีอาการไอ วันละ 3 - 4 ครั้ง

ข้อควรระวัง

ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยที่ท้องเสียง่าย

อาการไม่พึงประสงค์

ท้องเสีย

4. ยาจันทร์ลีลา

รูปแบบ : ยาแคปซูล ยาผง ยาเม็ด

รูปแบบ : ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)

สูตรตำรับ

ในผงยา 99 กรัม ประกอบด้วย โกลูสอ โกลูเซมา โกลูจุฬาลัมพา แก่นจันทร์ขาว หรือจันทร์ขมด แก่นจันทร์แดง ลูกกระดอม เถาบอระเพ็ด รากปลาไหลเผือก หนังกิ่งละ 12 กรัม พิมเสน หนัก 3 กรัม

ข้อบ่งใช้

บรรเทาอาการไข้ตัวร้อน ไข้เปลี่ยนฤดู

ขนาดและวิธีใช้

ชนิดผง - ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ 1 - 2 กรัม ละลายน้ำสุก ทุก 3 - 4 ชั่วโมง เมื่อมีอาการ
- เด็ก อายุ 6 - 12 ปี รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม - 1 กรัม ละลายน้ำสุก ทุก 3 - 4 ชั่วโมง เมื่อมีอาการ

ชนิดแคปซูลและชนิดเม็ด

- ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ 1 - 2 กรัม ทุก 3 - 4 ชั่วโมง เมื่อมีอาการ
- เด็ก อายุ 6 - 12 ปี รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม - 1 กรัม ทุก 3 - 4 ชั่วโมง เมื่อมีอาการ

ข้อควรระวัง

- ไม่แนะนำให้ใช้ในผู้ที่สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออก เนื่องจากอาจบดบังอาการของไข้เลือดออก
- หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน 3 วัน แล้วอาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์

ข้อมูลเพิ่มเติม

แนะนำให้ใช้ยาจันทร์ลีลาได้ในหญิงที่มีไข้ประจำหรือไข้ระหว่างมีประจำเดือน

5. ยาปราบชมพูทวีป

รูปแบบ : ยาแคปซูล (รพ.) ยาลูกกลอน (รพ.)

สูตรตำรับ

ในผงยา 465 กรัม ประกอบด้วย

1. เหงือกปลาหมอ (ทั้งต้น) พริกไทยดำ ใบกัญชาเทศ หนังกิ่งละ 120 กรัม
2. หัตถ์คุณเทศดอกกานพลู หนังกิ่งละ 10 กรัม หัวบุงกรอ เนื้อลูกสมอเทศ เนื้อลูกสมอไทย รากเจตมูลเพลิงแดง เหง้าขิง หนังกิ่งละ 8 กรัม
3. เทียนแดง เทียนดาดักแตน เทียนแกลบ หนังกิ่งละ 6 กรัม เทียนดำ โกลูสอ โกลูเซมา ลูกพิลังกาสา ลำพันทางหมูหนังกิ่งละ 4 กรัม
4. ดอกดีปลีการบูร หนังกิ่งละ 2 กรัม ลูกจันทร์ดอกจันทร์ ลูกกระวาน หนังกิ่งละ 1 กรัม

ข้อบ่งใช้

บรรเทาอาการหวัดในระยะแรก และอาการที่เกิดจากการแพ้อากาศ

ขนาดและวิธีใช้

รับประทานครั้งละ 750 มิลลิกรัม - 1.5 กรัม วันละ 4 ครั้ง ก่อนอาหารและก่อนนอน

ข้อห้ามใช้

- ห้ามใช้เมื่อพบภาวะแทรกซ้อนจากการแพ้อากาศ เช่น ไซนัสอักเสบ การติดเชื้อแบคทีเรียที่มีอาการเจ็บบริเวณไซนัส ไข้สูง น้ำมูกและเสมหะเขียว เป็นต้น
- ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ที่มีไข้เด็ก

ข้อควรระวัง

- ควรระวังการใช้กับผู้ป่วยโรคความดันเลือดสูง โรคหัวใจ โรคแผลเปื่อยเพปติก และโรคกรดไหลย้อน เนื่องจากเป็นตำรับยารสร้อน
- ควรระวังการใช้ยาเกินขนาดในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับ ไตหรือทางเดินปัสสาวะ เนื่องจากอาจเกิดพิษจากการบูร
- ควรระวังการใช้ยานี้ร่วมกับยา phenytoin, propranolol, theophylline และ rifampicin เนื่องจากตำรับนี้มีพริกไทยในปริมาณสูง

อาการไม่พึงประสงค์

แสบร้อนยอดอก

6. ยาประสะเปราะใหญ่

รูปแบบ : ยามง ยาเม็ด

รูปแบบ : ยาแคปซูล (รพ.) ยามง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)

สูตรตำรับ

ในผงยา 80 กรัม ประกอบด้วย

1. หัวเปราะหอม หนัก 40 กรัม
2. โกฐสอ โกฐเขมา โกฐหัวบัว โกฐเชียง โกฐจุฬาลัมพา เทียนดำ เทียนแดง เทียนขาว เทียนข้าวเปลือก เทียนตาตึกแตน ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ ลูกกระวาน ดอกกานพลู แก่นจันทน์เทศ แก่นจันทน์แดง ดอกบุนนาค ดอกสารภี ดอกพิกุล เกสรบัวหลวง หนักสิ่งละ 2 กรัม

ข้อบ่งใช้

ถอนพิษไข้ตานซางสำหรับเด็ก

ขนาดและวิธีใช้

ชนิดผงและชนิดเม็ด (แบบอัดเปียก)

- เด็ก อายุ 1 – 5 ปี รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม – 1 กรัม ละลายน้ำกระสายยา ทุก 3 - 4 ชั่วโมง (น้ำกระสายยาที่ใช้น้ำดอกไม้เทศหรือน้ำสุก)

ชนิดแคปซูลและชนิดเม็ด

- เด็ก อายุ 6 – 12 ปี รับประทานครั้งละ 1 กรัม ทุก 3 - 4 ชั่วโมง

ข้อควรระวัง

- ควรระวังในการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulant) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets)
- ควรระวังการใช้ยาในผู้ป่วยที่แพ้ละอองเกสรดอกไม้
- ไม่แนะนำให้ใช้ในผู้ที่สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออก เนื่องจากอาจบดบังอาการของไข้เลือดออก
- หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน 3 วัน แล้วอาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์

งานวิจัยสนับสนุนการรักษาโรคภูมิแพ้ทางเดินหายใจส่วนต้น

สถาบันวิจัยการแพทย์แผนไทย
กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

1. การศึกษาฤทธิ์ยับยั้งสารก่อภูมิแพ้ของสมุนไพรในวงศ์ขิง ข่า (Zingiberaceae) ในหลอดทดลอง พบว่า สารสกัดเหง้ากระชายดำในเอทานอล มีฤทธิ์ยับยั้งสารก่อภูมิแพ้ได้ดีที่สุด โดยมีค่า IC_{50} 10.9 มก. / มล. ตามด้วยสารสกัดโพลีเอทานอล (IC_{50} = 12.9 มก. / มล.) และสารสกัดขมิ้นชันในน้ำ (IC_{50} = 36.1 มก. / มล.) และสมุนไพรชนิดอื่นๆ เช่น เปราะหอม, ขิง, และกระเทียม มีฤทธิ์ยับยั้งสารก่อภูมิแพ้ได้เช่นเดียวกัน แต่มีฤทธิ์น้อยกว่า 3 ชนิดแรก (Tewtrakul S and Subhadhirasakul S, 2005)
2. การศึกษาฤทธิ์ต้านอาการแพ้ ด้านการอักเสบ และต้านอนุมูลอิสระ ด้วยสารสกัดจากตำรับยาแผนไทย “ยาปราบชมพูทวีป” ในการรักษาโรคโพรงจมูกอักเสบจากภูมิแพ้ ผลการศึกษา พบว่า สารสกัดใน 95% เอทานอล มีฤทธิ์ต้านอาการแพ้ ด้านการอักเสบและต้านอนุมูลอิสระได้ดี ที่ IC_{50} = 12.97, 22.51 และ 14.62 มก./ มล. ตามลำดับ (Jai-aue A *et al.*, 2014)
3. การศึกษาการยับยั้งการหลั่ง β -hexosaminidase ของสารสกัดจากยาเบญจโลกวิเชียร พบว่า สาร Pectolarigenin ซึ่งเป็นสารสำคัญของตำรับยาเบญจโลกวิเชียร มีผลในการยับยั้งสารก่อภูมิแพ้ชนิด β -hexosaminidase ได้ดีที่สุดในขณะที่สารสกัดหยาบของตำรับก็ให้ผลในการยับยั้งสารก่อภูมิแพ้ได้เช่นเดียวกัน (IC_{50} = 14.16 มก./มล.) (Juckmeta T *et al.*, 2014)
4. การศึกษาฤทธิ์ต้านการเกิดภูมิแพ้ของสมุนไพร 6 ชนิดในตำรับยาอายุวัฒนะ พบว่า สารสกัดของพริกไทยให้ผลในการต้านการเกิดภูมิแพ้ได้ดีที่สุด ที่ IC_{50} 14.0 มก./ มล. โดยให้ผลดีกว่ายาแก้แพ้ชนิด คีโตติเฟน ที่สามารถยับยั้งสารก่อภูมิแพ้ได้ที่ IC_{50} 20.2 มก./ มล. ขณะที่สารสกัดของชะพลูและสารสกัดของยาตำรับอายุวัฒนะทั้งตำรับก็สามารถต้านการเกิดภูมิแพ้ได้เช่นกัน แต่มีฤทธิ์ต่ำกว่าพริกไทยและยาคีโตติเฟน ตามลำดับ (Kraithep S *et al.*, 2008)
5. การศึกษาฟ้าทะลายโจรกับภาวะภูมิแพ้ พบว่า สารแอนโดรกราฟีโพลีโกลด์ของฟ้าทะลายโจรสามารถลดการอักเสบของเยื่อในหลอดลม ลดภาวะภูมิแพ้ และมีความปลอดภัยกับเซลล์หลอดลมของมนุษย์ (Guan SP *et al.*, 2011)
6. การศึกษาสารสกัดตรีผลากับฤทธิ์กระตุ้นภูมิคุ้มกัน พบว่า สารสกัดจากตรีผลา สามารถเพิ่มภูมิคุ้มกันและ ลดภาวะภูมิแพ้ได้เทียบเท่ากับยาสเตียรอยด์ ชนิด Budesonide (Horani A *et al.*, 2012)

เอกสารอ้างอิงงานวิจัย

- Guan SP, Kong LR, Cheng C, Lim JC, Wong WS. Protective role of 14-deoxy-11,12-didehydroandrographolide, a noncytotoxic analogue of andrographolide, in allergic airway inflammation. *J Nat Prod.* 2011; 74(6): 1484-90.
- Horani A, Shoseyov D, Ginsburg I, Mruwat R, Doron S, Amer J, Safadi R. Triphala (PADMA) extract alleviates bronchial hyperreactivity in a mouse model through liver and spleen immune modulation and increased anti-oxidative effects. *Ther Adv Respir Dis.* 2012; 6(4): 199-210.
- Jai-ae A, Makchuchit S, Juckmeta T, Itharat A. Anti-allergic, anti-inflammatory and antioxidant activities of the different extracts of Thai traditional remedy called Prabchompoothaweeep for allergic rhinitis treatment. *J Med Assoc Thai.* 2014; 8: 140-8.
- Juckmeta T, Thongdeeying P, Itharat A. Inhibitory Effect on β -Hexosaminidase Release from RBL-2H3 Cells of Extracts and Some Pure Constituents of Benchalokawichian, a Thai Herbal Remedy, Used for Allergic Disorders. *Evidence-Based Complementary and Alternative Medicine.* 2014.
- Kraithep S, Oungbho K, Tewtrakul S. Anti-allergic activity of Thai medicinal plants used in longevity formulation. *Songklanakarin J. Sci. Technol.* 2008; 30(5): 621-5.
- Tewtrakul S and Subhadhirasakul S. Anti-allergic activity of some selected plants in the Zingiberaceae family. *J Ethnopharmacol.* 2007; 109(3): 535-8.